

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (femte avdelningen)
den 12 februari 2004 *

I mål T-282/01,

Aslantrans AG, Rickenbach bei Wil (Schweiz), företrätt av advokaten J. Weigell,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, inledningsvis företrädd av R. Tricot och S. Fries, därefter av X. Lewis och S. Fries, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut REM 19/00 av den 18 juli 2001 om avslag på Förbundsrepubliken Tysklands ansökan om återbetalning av importtullar till förmån för Aslantrans AG,

* Rättegångspråk: tyska.

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen),

sammansatt av ordföranden P. Lindh samt domarna R. García-Valdecasas och J.D. Cooke,

justitiesekreterare: byrådirektören I. Natsinas,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 11 november 2003,

meddelar

Dom

Tillämpliga bestämmelser

- 1 I artikel 91.1 a i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4) (nedan kallad tullkodexen) föreskrivs att förfarandet för extern transitering skall medge befordran från en plats till en annan inom gemenskapens tullområde av icke-gemenskapsvaror som är avsedda för återexport till ett tredje land utan att dessa varor beläggs med importtullar och andra avgifter eller blir föremål för handelspolitiska åtgärder.

- 2 Enligt artikel 37 i tullkodexen skall varor som förs in till gemenskapens tullområde underkastas tullövervakning från och med införseln. Dessa varor skall kvarstå under övervakning fram till dess att de återexporteras. Enligt artikel 203.1 i tullkodexen uppkommer en tullskuld vid import genom olagligt undandragande av importtullpliktiga varor från tullövervakning.

- 3 I artikel 239 i tullkodexen föreskrivs emellertid en möjlighet till hel eller partiell återbetalning av erlagda import- eller exporttullar eller till eftergift av tullskuldbeloppet i andra fall än dem som avses i artiklarna 236, 237 och 238 i kodexen och vilka är en följd av omständigheter under vilka den berörde varken har förfarit vilseledande eller uppenbart vårdslöst.

- 4 Artikel 239 i tullkodexen har klargjorts och utvecklats genom kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 253, s. 1, svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1) (nedan kallad tillämpningsförordningen), senast ändrad, när det gäller de bestämmelser som är tillämpliga i förevarande mål, genom kommissionens förordning (EG) nr 1677/98 av den 29 juli 1998 (EGT L 212, s. 18).

- 5 Enligt artikel 899 i tillämpningsförordningen skall den beslutande tullmyndigheten, till vilken en ansökan om återbetalning eller eftergift lämnats in, återbetala eller efterge importtullbeloppet i fråga, när myndigheten konstaterar att de grunder som framförs till stöd för ansökan motsvarar en av de omständigheter som avses i artikel 900–903 i tillämpningsförordningen och att dessa omständigheter inte är ett uttryck för att den berörda personen har förfarit vilseledande eller uppenbart vårdslöst.

- 6 I artikel 900.1 a i tillämpningsförordningen föreskrivs att importtullar skall återbetalas eller efterges om icke-gemenskapsvaror som hänförts till ett tullförfarande som innefattar hel eller partiell befrielse från importtullar stjäls, under förutsättning att varorna genast återfinns och på nytt hänförs till den ursprungliga tullbehandlingen i det skick som de var när de stals.

- 7 I artikel 905.1 i tillämpningsförordningen avses de fall där den beslutande tullmyndighet inte kan fatta ett beslut på grundval av artikel 899, men där de skäl som åberopas till stöd för ansökan tyder på att det föreligger en särskild situation som är en följd av omständigheter under vilka den berörde varken har förfarit vilseledande eller uppenbart vårdslöst. I sådana fall skall den medlemsstat som denna myndighet tillhör överlämna ärendet till kommissionen. Enligt artikel 905.2 i tillämpningsförordningen skall det ärende som hänförs till kommissionen innehålla alla fakta som behövs för en fullständig utredning av det överlämnade ärendet. Om det visar sig att de upplysningar som medlemsstaten lämnat inte är tillräckliga för att ett beslut skall kunna fattas om ärendet i fråga med fullständig kännedom om fakta, får kommissionen begära kompletterande upplysningar.

- 8 I artikel 906a i tillämpningsförordningen preciseras att kommissionen, när den avser att anta ett beslut om att avslå en ansökan om eftergift, är skyldig att skriftligen underrätta den berörda personen om sina invändningar samt till denne skicka samtliga handlingar som ligger till grund för dessa invändningar, varvid den berörda personen har en månad på sig att yttra sig.

- 9 I artikel 907 i tillämpningsförordningen föreskrivs att kommissionen inom nio månader från den dag då den tog emot ärendet skall fatta beslut huruvida den särskilda situation som har behandlats berättigar till återbetalning eller eftergift. Om kommissionen har funnit det nödvändigt att begära ytterligare upplysningar från medlemsstaten, skall denna frist förlängas med en tidsperiod som motsvarar tiden mellan den dag då kommissionen överlämnade begäran och den dag då den erhöll dessa upplysningar. Detsamma gäller när kommissionen har underrättat

den berörda personen om sina invändningar. Då skall fristen förlängas med den tid som förflyter mellan den dag då kommissionen skickar invändningarna och den dag då svaret från den berörda parten mottas eller, om denne inte svarar, den dag då den tidsfrist löper ut som fastställts för att den berörda parten skall kunna framföra sina synpunkter.

- 10 Enligt artikel 908.2 i tillämpningsförordningen skall den beslutande myndigheten i medlemsstaten pröva ansökan som ingivits till den på grundval av kommissionens beslut. Enligt artikel 909 i tillämpningsförordningen skall den beslutande tullmyndigheten bevilja ansökan om återbetalning eller eftergift om kommissionen inte har fattat ett beslut inom den niomånadersfrist som fastställs i artikel 907.

Bakgrund till tvisten

- 11 Aslantrans AG (nedan kallat sökandebolaget) ingav den 14 maj 1997 till tullkontoret i hamnen i Antwerpen (Belgien) en deklaration om att en last med 12 110 000 cigaretter skulle hänföras till förfarandet för extern transitering för att transportera lasten mellan Antwerpen och Montenegro (Serbien-Montenegro), eftersom bestämmelse tullkontoret var beläget i Karawanken/Rosenbach (Österrike). Vid införseln till gemenskapens tullområde tullbehandlades lastbilen, släpet och lasten för tillfälligt bruk. Lastbilen, släpet och lasten ställdes under tullövervakning.
- 12 Den 15 maj 1997 stals lastbilen, släpet och lasten med cigaretter på en motorvägsrastplats i Rhein-Böllen (Tyskland), nära gränsen till Nederländerna och Belgien.

- 13 Den 2 juni 1997 återfanns lastbilen på en motorvägsparkering i Grevenbroich-Kappeln (Tyskland). Den 3 juni 1997 återfanns släpet, tomt, i Zonhoven (Belgien). Lasten kunde däremot inte återfinnas.
- 14 Den tyska kriminalpolisen inledde en utredning av stölden och upprättade i samband härmed kontakt med de behöriga avdelningarna inom den belgiska polisen. Den tyska polisen angav i sina utredningsrapporter av den 2 juni och den 29 oktober 1997 att den misstänkte att det fanns ett samband mellan den aktuella stölden och andra stölder eller stöldförsök som hade iakttagits på motorvägsparkeringar som ligger nära den där de aktuella händelserna hade ägt rum. Den tyska polisens slutsats var att det möjligen fanns en grupp gärningsmän som agerade samordnat i närheten av gränsen mellan Tyskland, Belgien och Nederländerna.
- 15 De behöriga tyska myndigheterna, det vill säga Hauptzollamt Koblenz (tullmyndigheten i Koblenz, Tyskland), beslutade på grundval av artikel 203 i tullkodexen att påföra sökandebolaget tull till ett belopp av 395 392,01 DEM för cigarettlasten, eftersom bolaget var ansvarigt för att transiteringen skulle fungera väl.
- 16 Sökandebolaget betalade det krävda beloppet och ingav därefter, den 28 maj 1998, en ansökan till de tyska myndigheterna om återbetalning av den tull som erlagts för de stulna cigaretterna.
- 17 Det tyska finansministeriet begärde i en skrivelse av den 1 augusti 2000, som inkom till kommissionen den 24 augusti samma år, att kommissionen skulle fatta ett beslut i frågan huruvida det med hänsyn till omständigheterna i det aktuella fallet var motiverat att bifalla sökandebolagets ansökan om återbetalning av importtull.

- 18 Kommissionen upplyste sökandebolaget, genom skrivelse daterad den 1 mars 2001, vilken skickades den 6 mars 2001, om att den avsåg att avslå bolagets ansökan om återbetalning, varvid den redogjorde för sina invändningar och uppmanade bolaget att yttra sig inom en månad.

- 19 Sökandebolaget yttrade sig i skrivelse av den 30 mars 2001 över kommissionens invändningar mot ansökan om återbetalning.

- 20 I skrivelse av den 15 maj 2001 gjorde sökandebolaget kommissionen uppmärksam på några tidningsartiklar, enligt vilka en hög tjänsteman vid det tyska finansministeriet, som var anställd vid avdelningen för tull och tullutredningar, misstänktes för korruption och brott mot tystnadsplikten. I dessa artiklar angavs även att utredningarna om den organiserade cigarettsmugglingen hade hindrats sedan denne tjänsteman tillträdde sin tjänst.

- 21 Kommissionen skickade den 17 maj 2001 en skrivelse till det tyska finansministeriet, i vilken den begärde att ministeriet skulle klargöra huruvida den berörde tjänstemannen sysslade med tullutredningar när skulden i fråga uppkom och huruvida det var möjligt att tjänstemannens verksamhet hade kunnat ha en direkt inverkan på det aktuella fallet.

- 22 Det tyska finansministeriet angav i en skrivelse av den 30 maj 2001, som inkom till kommissionen den 14 juni 2001, att den berörde tjänstemannen inte hade övertagit ledningen av utredningsavdelningen förrän i december 1997, det vill säga efter det att de händelser som hade gett upphov till den aktuella tullskuldens uppkomst hade ägt rum. Genom fax till kommissionen av den 27 juni 2001 skickade de tyska myndigheterna sökandebolagets förklaring om att det hade underrättats om kommissionens skrivelse och finansministeriets svar.

- 23 Kommissionen hänsköt den 15 juni 2001 frågan om de tyska myndigheternas begäran till den expertgrupp som är sammansatt av företrädare från alla medlemsstater i tullkodexkommittén.
- 24 Genom beslut REM 19/00 av den 18 juli 2001 (nedan kallat det ifrågasatta beslutet) avslog kommissionen ansökan om återbetalning av importtull. I skäl 29 i detta beslut fastställde kommissionen att ”omständigheterna i det aktuella fallet inte [var] sådana att de ensamma eller tillsammans [gav] upphov till en särskild situation i den mening som avses i artikel 239 i [tullkodexen]”.
- 25 Kommissionen delgav den tyska förvaltningen detta beslut, och den 27 augusti 2001 avslog denna sökandebolagets ansökan om återbetalning.

Förfarande och parternas argument

- 26 Sökandebolaget har väckt förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 2 november 2001.
- 27 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (femte avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet.

28 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid den offentliga förhandlingen den 11 november 2003.

29 Under förhandlingen återkallade sökandebolaget sitt yrkande om att förstainstansrätten skall fastställa att Förbundsrepubliken Tyskland får återbetala den tull som sökandebolaget redan erlagt, i enlighet med bolagets ansökan av den 28 maj 1998.

30 Sökandebolaget yrkar att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara kommissionens beslut REM 19/00 av den 18 juli 2001,

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

31 Kommissionen yrkar att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökandebolaget att ersätta rättegångskostnaderna.

Domskäl

- 32 Sökandebolaget har till stöd för sin talan gjort gällande två grunder. Den första grunden avser att det ifrågasatta beslutet inte fattades inom den föreskrivna fristen, och den andra att det föreligger en särskild situation och att bolaget inte har förfarit uppenbart vårdslöst eller vilseledande i den mening som avses i artikel 239 i tullkodexen och artikel 905 i tillämpningsförordningen.

Den första grunden, som avser att det ifrågasatta beslutet inte fattades inom den föreskrivna fristen

Parternas argument

- 33 Sökandebolaget har hävdat att kommissionen fattade det ifrågasatta beslutet efter utgången av den niomånadersfrist som avses i artikel 907 i tillämpningsförordningen och som börjar löpa när kommissionen har mottagit ett ärende från de nationella myndigheterna. Sökandebolaget har i huvudsak gjort gällande att kommissionen inte kunde åberopa sin skrivelse till de tyska myndigheterna av den 17 maj 2001, i vilken den frågade huruvida det eventuellt förekom korruption vid avdelningen för bekämpning av tullbedrägerier, i syfte att förlänga denna frist, eftersom denna förfrågan var helt överflödigt.
- 34 Sökandebolaget har härvid för det första påpekat att kommissionen redan kände till de fakta och omständigheter som den efterfrågade i sin skrivelse av den 17 maj 2001. I synnerhet hade kommissionen redan underrättats om vid vilken tidpunkt som den korruptionsmisstänkte tjänstemannen tillträdde sin tjänst

vid avdelningen för bekämpning av tullbedrägerier. Detta på grund av att den kommissionstjänsteman som hade ansvar för ärendet tidigare hade arbetat på det tyska finansministeriet och kände till detta fall personligen.

- 35 Sökandebolaget har för det andra angett att de fakta som var föremål för kommissionens förfrågan inte kunde ha någon inverkan på behandlingen av ansökan om återbetalning. Enligt sökandebolaget medverkade den tyska avdelningen för bekämpning av tullbedrägerier nämligen inte i utredningen av förevarande fall, eftersom denna sköttes av den tyska kriminalpolisen. Bolaget har gjort gällande att det i sin skrivelse av den 15 maj 2001 endast uppmärksammade kommissionen på den omständigheten att det korruptionsfall som enligt bolaget eventuellt kunde föreligga utgjorde ett ytterligare indikation på uppenbara brister. Sökandebolaget antydde emellertid inte på något sätt att denna omständighet kunde ha någon som helst inverkan på behandlingen av bolagets ansökan om återbetalning.
- 36 Kommissionen har hävdat att beslutet fattades inom den föreskrivna fristen. I enlighet med artikel 907 i tillämpningsförordningen förlängdes nämligen denna frist genom kommissionens förfrågan till den nationella myndigheten, vilken syftade till att erhålla kompletterande upplysningar.

Förstainstansrättens bedömning

- 37 Det följer av artikel 905.2 tredje stycket i tillämpningsförordningen att kommissionen får begära kompletterande upplysningar om det visar sig att de upplysningar som den nationella myndigheten lämnat inte är tillräckliga för att kommissionen skall kunna fatta beslut i ärendet i fråga, med fullständig kännedom om fakta. Enligt artikel 907 andra stycket i tillämpningsförordningen medför en sådan begäran om upplysningar att den frist som kommissionen har för att pröva ansökan om återbetalning förlängs.

- 38 För att fastställa huruvida kommissionens skrivelse till de tyska myndigheterna av den 17 maj 2001 medförde en giltig förlängning av den föreskrivna fristen för att fatta det ifrågasatta beslutet, skall det för det första prövas huruvida de upplysningar som efterfrågades i denna skrivelse kunde ha en inverkan på kommissionens prövning av ansökan om återbetalning.
- 39 Förstainstansrätten erinrar om att kommissionen i sin skrivelse av den 17 maj 2001 bad det tyska finansministeriet att ange huruvida den korruptionsmisstänkte tjänstemannen sysslade med tullutredningar när den skulden i fråga uppkom och huruvida det var möjligt att tjänstemannens verksamhet hade kunnat ha en direkt inverkan på det aktuella fallet. I detta avseende kan det konstateras att det följer av fast rättspraxis att kommissionen är skyldig att ta ställning till samtliga relevanta sakuppgifter vid sin bedömning av om omständigheterna i ett konkret fall ger upphov till en särskild situation (förstainstansrättens dom av den 10 maj 2001 i de förenade målen T-186/97, T-187/97, T-190/97–T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216/97–T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 och T-147/99, Kaufring m.fl. mot kommissionen, REG 2001, s. II-1337, punkt 222). Förstainstansrätten anser att kommissionen i det aktuella fallet hade rätt att anse att omständigheter som omfattas av den nationella förvaltningens verksamhetsfär, såsom möjligheten att det förekom korruption vid avdelningar inom denna förvaltning, eventuellt — för det fall det skulle ha funnits ett kausalitetssamband med tullskuldens uppkomst — kunde utgöra en särskild situation i den mening som avses i artikel 239 i tullkodexen och artikel 905 i tillämpningsförfordningen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 7 september 1999 i mål C-61/98, De Haan, REG 1999, s. I-5003, punkt 53). Kommissionen var således i sin fulla rätt att anse att de efterfrågade upplysningarna var relevanta för att den med fullständig kännedom om fakta skulle kunna fatta beslut om ansökan om återbetalning.
- 40 Denna bedömning påverkas inte av sökandebolagets argument att den tyska avdelningen för bekämpning av tullbedrägerier inte deltog i utredningen rörande varustölden. Den korruptionsmisstänkta personen var nämligen en hög tjänsteman inom den tyska förvaltningen, som innehade en tjänst vid finansministeriet och som hade särskilda befogenheter inom området för tullutredningar. Därmed

skulle han kunnat ha haft tillgång till information som kunde underlätta stöld, häleri eller döljande av brott.

- 41 Förstainstansrätten konstaterar dessutom att sökandebolagets argument på denna punkt står i motsägelse till de argument som bolaget anförde såväl under det administrativa förfarandet som vid förstainstansrätten i samband med att bolaget åberopade sin andra grund. Det var således sökandebolaget som genom sin skrivelse av den 15 maj 2001 uppmärksammade kommissionen på att det eventuellt förekom korruption. Vidare har sökandebolaget på flera ställen i sin ansökan om väckande av talan hänvisat till utredningen om den korruptionsmisstänkte tjänstemannens agerande. Syftet med detta har i synnerhet varit att visa att det förelåg särskilda omständigheter.
- 42 Förstainstansrätten skall för det andra pröva sökandebolagets argument att kommissionen redan hade de upplysningar som den efterfrågade hos den tyska förvaltningen. Härvid kan det konstateras att det saknar betydelse om den kommissionstjänsteman som hade ansvar för ärendet faktiskt hade upplysningar om det påstådda korruptionsfallet på grund av att han tidigare hade varit anställd inom den tyska skatteförvaltningen. Enbart det förhållandet att en tjänsteman råkar ha personlig kännedom om vissa uppgifter i ett ärende innebär nämligen inte att behovet av att erhålla lämpliga bevishandlingar försvinner. I förevarande fall kunde sådana bevis endast erhållas från den nationella förvaltning som påstods ha drabbats av korruption, och detta kunde ske bland annat genom att inge en begäran om upplysningar på grundval av artikel 905 i tillämpningsförfordningen.
- 43 Förstainstansrätten anser således att kommissionens tillvägagångssätt var förenligt med artikel 905.2 tredje stycket i tillämpningsförfordningen. Kommissionens begäran till de tyska myndigheterna om kompletterande upplysningar medförde alltså en förlängning av den föreskrivna fristen för att fatta ett beslut, i enlighet med artikel 907 andra stycket andra meningen i tillämpningsförfordningen. Det ifrågasatta beslutet fattades följaktligen inom den föreskrivna fristen.

- 44 Härav följer att talan inte kan vinna bifall på den första grunden.

Den andra grunden, som avser att det förelåg en särskild situation och att sökandebolaget inte har förfarit uppenbart vårdslöst eller vilseledande i den mening som avses i artikel 239 i tullkodexen och i artikel 905 i tillämpningsförordningen

Partenas argument

- 45 Sökandebolaget har hävdats att det befann sig i en särskild situation som var en följd av omständigheter under vilka det varken hade förfarit vilseledande eller uppenbart vårdslöst i den mening som avses i artikel 239.1 andra strecksatsen i tullkodexen och i artikel 905 i tillämpningsförordningen
- 46 Sökandebolaget har för det första gjort gällande att det inte förhindrade att förfarandet för extern transitering förlöpte normalt och inte heller att detta förfarande återupptogs, genom att handla vilseledande. Bolaget gjorde sig inte heller skyldigt till uppenbar vårdslöshet i detta avseende. Bolaget föll tvärtom offer för brottsliga handlingar begångna inom ramen för organiserad brottslighet. Ingen företrädare för bolaget var delaktig i dessa handlingar. Sökandebolaget har angett att det hade uttömt alla tekniska möjligheter för att förhindra att fordonet stals och för att snabbt återfinna det om så skedde, bland annat genom att installera ett satellitpositioneringssystem.
- 47 Sökandebolaget har för det andra hävdats att stölden av fordonet och cigaretterna ägde rum under särskilda omständigheter i den mening som avses i artikel 239 i tullkodexen. Bolaget har härvid gjort gällande att en särskild situation i den mening som avses i den nyss nämnda bestämmelsen föreligger när den som är betalningsskyldig befinner sig i en undantagssituation jämfört med övriga aktörer som bedriver samma verksamhet (se domstolens dom av den 25 februari 1999 i mål C-86/97, Trans-Ex-Import, REG 1999, s. I-1041).

- 48 Sökandebolaget har påpekat att domstolen i sin dom av den 11 november 1999 i mål C-48/98, Söhl & Söhlke (REG 1999, s. I-7877), fastställde att sådana omständigheter kan utgöras av extraordinära omständigheter som, även om de inte är främmande för näringsidkaren, inte tillhör de omständigheter som varje näringsidkare vanligtvis konfronteras med i sin verksamhetsutövning. Även om denna dom visserligen rörde frågan om vad som skall anses utgöra extraordinära omständigheter vid tillämpningen av artikel 49 i tullkodexen, anser sökandebolaget emellertid för det första att såväl denna bestämmelse som artikel 239 i kodexen innehåller skälighetsregler och för det andra att tillämpningsföreskrifterna för dessa artiklar, det vill säga artiklarna 859 och 905 i tillämpningsförordningen, i huvudsak är desamma.
- 49 Sökandebolaget har gjort gällande att omständigheterna i förevarande fall inte endast bidrog till att förverkliga den stöldrisk som varje varutransportföretag i gemenskapen är utsatt för, utan dessa omständigheter utgör även extraordinära omständigheter — i den mening som avses i domstolens rättspraxis — vilka möjliggjorde, eller till och med underlättade, stölden. I detta avseende har sökandebolaget återigen hävdat att det föll offer för organiserad brottslighet. Vidare har sökandebolaget påstått att de tyska straffrättsliga myndigheterna i flera avseenden förhindrade att de stulna cigaretterna återfördes till det gemenskapsrättsliga förfarandet för extern transitering. Sökandebolaget är särskilt kritiskt till att den tyska polisen inte samarbetade med den belgiska och den nederländska polisen. Bolaget har även erinrat om den utredning som pågår mot en chef vid avdelningen för bekämpning av tullbedrägerier, som misstänks ha förhindrat utredningar om cigarettsmuggling. Bolaget har dessutom påstått att polisen sedan mars 1997 kände till att risken för stölder av värdefulla varor hade ökat i det aktuella området, men att polisen underlät att vidta några särskilda åtgärder för att förstärka säkerheten för sådana transporter och att informera bolaget om farorna. Bolaget var således utsatt för en betydligt större risk än andra transportföretag som kör på andra sträckor i Europa. Slutligen har sökandebolaget hävdat att kommissionen förhöll sig passiv i förhållande till de institutionella svagheter som fanns i den gränsöverskridande brottsbekämpningen i Europeiska unionen, vilket underlättade stölden.

- 50 Sökandebolaget har för det tredje gjort gällande att omständigheterna i förevarande mål skiljer sig från dem som var i fråga i domstolens dom av den 5 oktober 1983 i de förenade målen 186/82 och 187/82, Magazzini Generali (REG 1983, s. 2951). Sökandebolaget har särskilt påpekat att det i det målet endast var den italienska polisen som var ansvarig för utredningen och dess arbete hade inte hindrats av vissa av de egna medarbetarna. Vidare har bolaget angett att domstolen i domen i det ovannämnda målet hade att pröva frågan huruvida en stöld i princip kan anses utgöra ett fall av force majeure, medan det i förevarande fall inte är fråga om att klargöra huruvida en stöld i princip utgör en särskild omständighet i den mening som avses i artikel 239 i tullkodexen, utan att fastställa huruvida samtliga omständigheter kring cigarettstölden utgör sådana särskilda omständigheter som innebär att sökandebolaget undantagsvis skall gå fritt från ansvar.
- 51 Kommissionen har i huvudsak hävdats att stöld eller bedrägliga handlingar som utförts av tredje man inte i sig kan jämföras med särskilda omständigheter i den mening som avses i artikel 239 i tullkodexen, utan de utgör en sedvanlig risk som näringsidkaren normalt är utsatt för i sin verksamhet. Kommissionen har även gjort gällande att sökandebolaget inte har anfört några argument angående omständigheterna i det aktuella fallet till stöd för att cigarettstölden skall anses utgöra ett särskilt fall och att det därmed skulle vara motiverat att tillämpa den skälighetsprincip som avses i artikel 239 i tullkodexen.

Förstainstansrättens bedömning

- 52 Artikel 905 i tillämpningsförordningen, där regeln i artikel 239 i tullkodexen klargörs och utvecklas, utgör en generalklausul grundad på skälighet, som särskilt är avsedd att täcka undantagssituationer som inte kan hänföras till något av de fall som avses i artiklarna 900—904 i tillämpningsförordningen (domen i det ovannämnda målet Trans-Ex-Import, punkt 18).

- 53 Det följer av lydelsen av artikel 905 att två kumulativa villkor måste vara uppfyllda för att återbetalning av importtull skall kunna ske. För det första skall det föreligga en särskild situation och för det andra får den berörde inte ha förfarit uppenbart vårdslöst eller vilseledande (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet De Haan, punkt 42, och förstainstansrättens dom av den 18 januari 2000 i mål T-290/97, Mehibas Dordtselaan mot kommissionen, REG 2000, s. II-15, punkt 87). Följaktligen är det tillräckligt att ett av dessa villkor inte är uppfyllt för att ansökan om återbetalning av tull skall avslås (förstainstansrättens dom av den 5 juni 1996 i mål T-75/95, Günzler Aluminium mot kommissionen, REG 1996, s. II-497, punkt 54, och domen i det ovannämnda målet Mehibas Dordtselaan mot kommissionen, punkt 87).
- 54 Kommissionen fastställde i det ifrågasatta beslutet att det saknades skäl att bifalla ansökan om återbetalning, eftersom omständigheterna i det aktuella fallet inte gav upphov till en särskild situation. Kommissionen undersökte därför inte det andra villkoret, det vill säga att sökandebolaget inte hade förfarit vilseledande eller uppenbart vårdslöst. Härav följer att den fortsatta prövningen enbart skall avse frågan huruvida kommissionen gjorde en felaktig bedömning av begreppet särskild situation.
- 55 Förstainstansrätten noterar härvid att det följer av fast rättspraxis att kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning när den fattar ett beslut med tillämpning av den generalklausul grundad på skälighet som föreskrivs i artikel 905 i tillämpningsförordningen (se analogt förstainstansrättens dom av den 9 november 1995 i mål T-346/94, France-aviation mot kommissionen, REG 1995, s. II-2841, punkt 34, av den 17 september 1998 i mål T-50/96, Primex Produkte Import-Export m.fl. mot kommissionen, REG 1998, s. II-3773, punkt 60, och domen i det ovannämnda målet Mehibas Dordtselaan mot kommissionen, punkterna 46 och 78). Det kan även konstateras att återbetalning eller eftergift av importtull endast kan beviljas på vissa villkor och i särskilt angivna fall och att dessa åtgärder utgör undantag från den normala ordningen för import och export. Härav följer att bestämmelserna om återbetalning eller eftergift av tull skall tolkas snävt (domen i det ovannämnda målet Söhl & Söhlke, punkt 52).

- 56 Domstolen har således fastställt att omständigheter som kan utgöra en särskild situation i den mening som avses i artikel 905 i tillämpningsförordningen föreligger när det mot bakgrund av de skälighetshänsyn som ligger till grund för artikel 239 i tullkodexen har fastställts att det finns faktorer som försätter sökanden i en undantagssituation jämfört med övriga aktörer som bedriver samma verksamhet (domen i det ovannämnda målet Trans-Ex-Import, punkt 22, och domen i det ovannämnda målet De Haan, punkt 52, samt domstolens dom av den 27 september 2001 i mål C-253/99, Bacardi, REG 2001, s. I-6493, punkt 56).
- 57 I förevarande fall har sökandebolaget gjort gällande att det som medförde att det försattes i en särskild situation inte endast var varustölden, utan samtliga omständigheter i det aktuella fallet. Enligt bolaget innebär dessa omständigheter att det undantagsvis skall gå fritt från ansvar. Förstainstansrätten skall därför pröva huruvida de faktorer som sökandebolaget har anfört kan utgöra en särskild situation i den mening som avses i artikel 905 i tillämpningsförordningen.
- 58 Sökandebolaget har för det första påpekat att stölden skedde genom organiserad brottslighet. Förstainstansrätten anser härvid att det förhållandet att stölden förefaller ha genomförts av en grupp som tillhör det som brukar kallas den organiserade brottsligheten inte innebär att stölden är av undantagskaraktär. De näringsidkare som bedriver transport av varor med högt värde är nämligen generellt utsatta för risken att drabbas av brott utförda av välorganiserade kriminella grupper. Att de som begår en stöld är väl organiserade innebär i alla händelser inte att brottet kan anses ha en unik karaktär med avseende på tillämpningen av tullbestämmelserna. När domstolen har tolkat begreppen "force majeure" och "definitiv förlust av en vara" vid tillämpningen av rådets direktiv 79/623/EEG av den 25 juni 1979 om harmonisering av lagar och andra författningar i fråga om tullskuld (EGT L 179, s. 31), har den således fastställt att det förhållandet att tullpliktiga varor förs bort av tredje man — även när detta har skett utan tullgäldenärens förskyllan — inte innebär att skyldigheten att betala tull på varorna försvinner, "oavsett under vilka omständigheter stölden har begåtts" (domen i det ovannämnda målet Magazzini Generali, punkterna 14 och 15).

- 59 Sökandebolaget har för det andra hänvisat till den påstådda avsaknaden av samarbete mellan den tyska, den belgiska och den nederländska polisen i samband med utredningen av stölden. Frågan om hur utredningen förlöpte hänför sig emellertid till tiden efter tullskuldens uppkomst. I enlighet med artikel 203.2 i tullkodexen uppkom nämligen tullskulden när varorna undandrogs tullövervakning. Påstådda brister vid tiden för polisutredningen kan således inte utgöra omständigheter som kan ge upphov till en särskild situation i den mening som avses i artikel 905 i tillämpningsförordningen.
- 60 Sökandebolaget har för det tredje hänvisat till att en utredning inleddes mot en person som var anställd vid den tyska skatteförvaltningen och som hindrade utredningarna angående cigarettsmugglingen. Förstainstansrätten konstaterar härvid endast att denna fråga var föremål för en begäran om upplysningar som kommissionen skickade till de tyska myndigheterna, och att dessa avfärdade möjligheten att detta påstådda fall av korruption hade haft någon som helst inverkan på det aktuella fallet. Även om det antogs att detta påstående var styrkt kan detta således inte anses innebära att det föreligger särskilda omständigheter i sökandebolagets fall.
- 61 Sökandebolaget har för det fjärde gjort gällande att det på den aktuella sträckan var utsatt för en högre stöldrisk än andra näringsidkare på andra sträckor i Europa, eftersom de behöriga myndigheterna, vilka trots att de kände till att det fanns en ökad risk för stöld av varor med högt värde i det berörda området ändå underlät att vidta några särskilda åtgärder för att förstärka säkerheten och att upplysa sökandebolaget om denna risk. Detta argument kan inte godtas. Även om dessa påståenden var styrkta, förhåller det sig ändå så, att samtliga näringsidkare som kör på den aktuella sträckan påverkas på samma sätt av dessa omständigheter, och detta innebär inte att sökandebolaget befinner sig i en särskild situation i förhållande till ett stort antal andra näringsidkare.

- 62 Sökandebolaget har för det femte gjort gällande att kommissionen förhöll sig passiv i förhållande till de institutionella svagheter som fanns i den gränsöverskridande brottsbekämpningen i Europeiska unionen, vilket underlättade den nu aktuella stölden och andra stölder som begicks under liknande omständigheter. Detta påstående kan — även om det skulle vara styrkt — än mindre anses innebära att sökandebolaget befinner sig i en särskild situation, eftersom denna omständighet har samma inverkan på ett obestämt antal näringsidkare, det vill säga de som transporterar varor genom gränsområden inom Europeiska unionen.
- 63 Förstainstansrätten anser således att ingen av de uppgifter som sökandebolaget har åberopat — oavsett om de betraktas var för sig eller sammantagna — kan anses innebära att bolaget befinner sig i en undantagssituation jämfört med övriga aktörer som bedriver samma verksamhet, i den mening som avses i den rättspraxis som omnämns i punkt 56 ovan.
- 64 Denna bedömning påverkas inte av sökandebolagets hänvisning till domen i det ovannämnda målet *Söhl & Söhlke*. I denna dom tolkade domstolen begreppet ”omständigheter” i artikel 49.2 i tullkodexen och fastställde härvid att den som ansöker om återbetalning eller eftergift kan anses befinna sig i en undantagssituation jämfört med övriga aktörer som bedriver samma verksamhet om det föreligger extraordinära omständigheter som, även om de inte är främmande för näringsidkaren, inte tillhör de omständigheter som varje näringsidkare vanligtvis konfronteras med i sin verksamhetsutövning (domen i det ovannämnda målet *Söhl & Söhlke*, punkterna 73 och 74).
- 65 Förstainstansrätten konstaterar i detta avseende att domen i det ovannämnda målet *Söhl & Söhlke* rör tolkningen av artikel 49.2 i tullkodexen. Denna bestämmelse gäller förlängningen av de frister som föreskrivs för att uppfylla de formaliteter som krävs för att varor som omfattas av en summarisk deklaration skall kunna hänföras till en godkänd tullbehandling, medan artikel 239 i kodexen avser en helt annan fråga, nämligen återbetalning eller eftergift av import- eller exporttull. Förstainstansrätten anser under alla omständigheter, och oavsett

huruvida domen i det ovannämnda målet Söhl & Söhlke är av betydelse för tolkningen av artikel 239 i tullkodexen, att de kriterier som följer av denna dom inte är uppfyllda i förevarande mål. Ingen av de uppgifter som sökandebolaget har åberopat utgör nämligen extraordinära omständigheter som inte omfattas av de yrkesrisker som tillhör yrkesverksamheten, i den mening som avses i denna rättspraxis. Det kan särskilt framhållas, som kommissionen har anfört i det ifrågasatta beslutet, att varustölder är en av de skador som är vanligast förekommande, mot vilka näringsidkarna vanligtvis är försäkrade, i synnerhet de som är specialiserade på transport av så kallade "riskfyllda" varor, eftersom dessa är belagda med höga skatter.

- 66 Förstainstansrätten anser således att kommissionen inte gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den ansåg att omständigheterna i det aktuella fallet inte utgjorde en särskild situation i den mening som avses i artikel 239 i tullkodexen och artikel 905 i tillämpningsförordningen.
- 67 Härav följer att talan inte kan vinna bifall på den andra grunden.
- 68 Talan skall således ogillas.

Rättegångskostnader

- 69 Enligt artikel 87.2 i förstainstansrättens rättegångsregler skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom sökandebolaget har tappat målet, skall bolaget förpliktas att bära sin rättegångskostnad och att ersätta kommissionens rättegångskostnader i enlighet med dennas yrkande.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

följande dom:

- 1) Talan ogillas.

- 2) Sökandebolaget skall bära sin rättegångskostnad och ersätta kommissionens rättegångskostnader.

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 februari 2004.

H. Jung

Justitiesekreterare

P. Lindh

Ordförande